

distribuiți în aceste roluri (ca și în cele ale „fiicelor Ierusalimului“ ori ale „celor unși cu mir“) pot fi depistate note de individualizare.

Or, tocmai această minuție deloc calofilă, nicidecum gratuită, impune și ea o a doua viziune căci – sunt sigur – mai mult ca oricând, ea ar putea aduce clarificări deloc lipsite de surprize. Intuind aceasta, semnatarul acestor rânduri încearcă la modul declarativ sentimentul imperfecțiunii lucrării critice, dublat de speranța că îi va fi dat să revadă spectacolul, spre a-i descoperi încă ceva din multiplele-i nuanțe și simboluri, spre a se lămuri pe sine și a-i lămuri pe eventualii săi cititori.

Crenguța MANEA

Anima în acțiune

Cea mai recentă premieră a Teatrului Maghiar de Stat din Cluj, **Cântarea Cântărilor**, poartă semnătura lui Mihai Măniuțiu în dublă calitate, de regizor și de scenarist. E un mod de lucru teatral personalizat acest decupaj al scriiturii pe care Măniuțiu îl practică în spectacolele sale fie pe texte dramatice clasice, fie contemporane, sau atunci când pleacă de la texte fără finalitate scenică inițială; atras de plăcerea ludică dublată de vocația literară dovedită, regizorul își alcătuieste propriul scenariu dintr-o nevoie autentică a exprimării unei subiectivități care să nu fie alterată de multiple translări textuale.

Luând drept reper al literaturității textul biblic al lui Solomon – și nu e prima experiență de acest fel, de-ar fi să amintim *Experimentul Iov* produs la Teatrul Național „Radu Stanca“ din Sibiu; cu Marian Râlea într-o ipostază scenică tulburătoare, montarea crea pentru fiecare spectator un spațiu de receptare individual prin opțiunea scenografică, și anume plasarea privitorului pe partea exterioară a fantei practicate în peretele înalt care separa spațiul de joc (teritoriu sacralizat prin suferința lui Iov) – regizorul imaginează un conflict de un dramatism exteriorizat puternic într-un limbaj teatral în acord cu sensibilitatea contemporană, între o hoardă de clovni dezlănțuiți, Paznicii meterezelor nopții, și Sulamita/Sofia.

În mod explicit, în programul de sală al spectacolului, se precizează că „Sulamita este o figură a Sofiei care, potrivit lui Jung, este energia, suflul matern, feminin al lui Dumnezeu“ – de fapt, în studiul *Despre arhetip cu o specială considerare a conceptului de anima*, Carl Gustav Jung îl citează pe Edward Maitland care prezintă o descriere a viziunii sale, total neortodoxe, asupra diadei Dumnezeu și Sfântul Duh: „Dumnezeu ca stăpîn este cel care demonstrează prin dualitatea sa că Dumnezeu este atât substanță cât și energie, atât iubire cât și voință, atât feminin cât și masculin, atât mamă cât și tată“. Conform cu teoria arhetipurilor a lui Jung, o întreagă experiență a umanității depozitată și sublimată în inconștientul colectiv concură la crearea arhetipului *anima*; de aici, din inconștient, acesta este proiectat în imagini arhetipale, ca acea a Sophiei, a Sfintei Fecioare Maria, sau a unor personaje mitologice feminine. Este o cheie în registru metafizic a spectacolului, oferită publicului și care nu anulează bucuria prezenței,

a participării directe care e actul teatral pe care regizorul și trupa îl nasc la Teatrul Maghiar din Cluj-Napoca

Prezență colectivă, dar nu personaj colectiv pentru că fiecare actor distribuit dă trăsături personale clovnului interpretat, Paznicii meterezelor nopții întrupează o ipostază degradată a umanului, ruptă de echilibrul universal al creației divine; ei abuzează spațiul, îl folosesc și îl maculează cu o avalanșă de obiecte-semne (telefoane, tacâmuri, obiecte de cult, instrumente utilitare), interpretare plastică a contemporaneității care a luat-o razna, care și-a pierdut reperele.

Prin contrast, ritualul îmbrăcării rochiei de nuntă – memoria de spectator păstrează clipa de grație dintr-un alt spectacol al lui Măniuțiu, *Uitarea*, cu aceeași coregrafă dăruită, Vava Ștefănescu; momentul mireșelor care în mișcarea lor desprinsă, parcă, de materialitate străbat cortina de fier ce le separă de spațiul existenței depline, al visării, și care acolo era sala teatrului! – fragmentul amintit din montare, cel al rochiei de mireasă, Fiicele Ierusalimului îl trăiesc simplu, cu o emoție conținută, pentru a proteja, pentru a da amplitudine mai mare și înțeles clar momentului din spectacol numit „Dejunul pe iarbă“. E un dialog aproape hieratic al gesturilor în trecerea cupei de vin între Bătrân – Senkálzsky Endre, decanul de vârstă al trupei, într-o formidabilă formă artistică – și Sulamita, căreia Vava Ștefănescu îi atribuie tensiune în mișcare, putere și vibrație, în egală măsură. Puterea unei științe, a unui mister dătător de ordine, de echilibru, așa cum este și relația Sulamitei/Sofia cu Omul-maimuță (Galló Ernő, cu o plasticitate gestuală și a atitudinii, în dialog fără fractură cu Vava Ștefănescu); la desprinderea măștii zoomorfe, Sofia revelează în Omul-maimuță chipul lui Dumnezeu, arhetipul Sinelui. Puterea misterului aducător de sens – nu vulgara seducere, luare în posesie – este scutul și arma feminității Sulamitei/Sofiei, în viziunea lui Mihai Măniuțiu. O viziune care amintește de interpretarea pe care artistul o dă mitului Medeei în spectacolul montat la Teatrul „Tamási Áron“ din Sfântu Gheorghe, sau de invenția atât de articulată scenic care este prezența Drusillei în montarea *Caligula* de la Teatrul „Bulandra“. De câte ori imaginează și proiectează scenic personaje din această serie, Măniuțiu descrie apariția manifestă a *animei* în acțiune, „căci dragostea e tare ca moartea“.

Legat de această premieră și de relația stabilită între regizor și excelenta trupă a Teatrului Maghiar de Stat din Cluj, trebuie menționat un gând făcut public de Măniuțiu la cocteilul oferit după spectacolul de premieră de teatru: „Ce visez acasă cu ochii deschiși, aici mi se împlinește“. O declarație de dragoste, atâta tot...

Teatrul Maghiar de Stat din Cluj – Cântarea Cântărilor, scenariu dramatic de Mihai Măniuțiu. Regia: Mihai Măniuțiu. Dramaturgia: Visky András. Decor și costume: Valentin Codoiu. Coregrafia: Vava Ștefănescu. Cu: Vava Ștefănescu/ Györgyjkab Enikő (*Sulamita/Sofia*); Senkálzsky Endre (*Bătrînul*); Galló Ernő (*Omul-maimuță*); Albert Csilla, Boldizsár Emőke, Kató Emőke, Kali Andrea, M. Kantor Melinda, Péter Hilda, Skovrán Tünde, Tordai Tekla, Vindis Andrea (*Fiicele Ierusalimului*); Balla Szabolcs, Biró József, Bodolai Balázs, Buzási András, Dimény Áron, Fogarasi Alpár, Hatházi András, Laczkó Vass Róbert, Orbán Attila, Salat Lehel, Sinkó Ferenc, Szücs Ervin (*Paznicii meterezelor nopții*); Albert Csilla, Biró József, Bodolai Balázs, Boldizsár Emőke, Fogarasi Alpár, Kató Emőke, Lazkó Vass Róbert, M. Kantó Melinda, Vindis Andrea (*Cei unși cu mir*). Data premierei: 23 martie 2007.